

Ο Γιάννης Καψής († Νοέμβριος 2017) για τις δραματικές ελληνοτουρκικές σχέσεις του 20ού αι. (Στέλιος Κούκος)

/ [Πεμπτούσια· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=176362>]

Μπορούμε να πούμε πως οι Γερμανοί ήταν καθοδηγητές των Τούρκων; Κάτι τέτοιο υπαινίσσεστε στο βιβλίο...

Στην πρώτη φάση 1914-15, ναι. Ήταν ο Λίμαν φον Σάντερς -ο οποίος πήρε και τον τίτλο του πασά- μαζί με τους Νεότουρκους ο οποίος ήθελε να εξοντώσει, να διώξει όλους τους Έλληνες και Αρμενίους, γιατί οι χώρες τους ήταν σύμμαχοι των Εγγλέζων. Αυτός έδωσε μια μεγάλη μάχη με τον στρατηγό των Εγγλέζων στη Δαμασκό και ηττήθηκε. Αλλά το '22 τα πράγματα ήταν διαφορετικά. Τολμώ να πω ότι το '22 ο ελληνισμός της Μικρασίας πέρασε από το δράμα που γνωρίζουμε εξαιτίας της σιγής των τέως συμμάχων μας, πλην ίσως των Βρετανών.

Πηγή: mysalonika.gr

Πάντως, τουλάχιστον στην περίπτωση της Σμύρνης, στην πυρπόλησή της και τη μη προστασία των αμάχων, έχουν ευθύνες οι Άγγλοι και οι Γάλλοι...

Δεν μου αρέσει να ρίχνουμε ευθύνες σε όλους τους άλλους. Οι ευθύνες είναι δικές μας, όταν αφήνουμε τους άλλους να μας ρίχνουν σε διάφορες προβοκάτσιες. Η πολιτική και στρατιωτική ηγεσία της εποχής εκείνης απεδείχθη τελείως ανάξια των δραματικών στιγμών. Επιχείρησαν να ασκήσουν μια πολιτική Βενιζέλου χωρίς τον Βενιζέλο. Ε, δεν γινόταν. Μην ξεχνάτε τη χαρακτηριστική φράση του Κεμάλ

Ατατούρκ στη Μεγάλη Εθνοσυνέλευση: “Δεν νικήσαμε τον ελληνικό στρατό, νικήσαμε την ανάξια ηγεσία του”. Ο Κεμάλ ήταν ένας τίμιος αντίπαλος, τίμιος υπό την έννοια της ειλικρινείας.

Όταν ήσασταν στο υπουργείο Εξωτερικών, οι Τούρκοι σας θεωρούσαν έναν σκληρό διαπραγματευτή. Αυτό όμως δεν “βγαίνει” μέσα από τις σελίδες του βιβλίου. Υπάρχει ο Καρίμ που βοηθά τους φίλους του, οι απλοί Τούρκοι που κρύβουν στα σπίτια τους Έλληνες και ο Χασάν που φέρεται κι αυτός τίμια απέναντι στον Αλέξη. Δεν είναι άσπρο-μαύρο δηλαδή...

Νομίζω ότι ένας υπουργός πρέπει να ξέρει μία λέξη: το “όχι”. Δεν μπορούμε να είμαστε συνεχώς “yes men”. Και όταν πούμε “όχι”, θα βρούμε ανθρώπους που θα μας καταλάβουν και από την άλλη πλευρά. Δεν είμαι εγώ εκείνος που υποστηρίζει ότι ο τουρκικός λαός ήταν εγκληματίας και οι Έλληνες άγγελοι. Προς Θεού. Εγώ επισημαίνω και καταγράφω τα σφάλματα και τα εγκλήματα των πολιτικών και στρατιωτικών ηγεσιών των δύο χωρών. Προσπαθώ να δείξω τον ανθρώπινο πόνο όταν ο άνθρωπος, είτε Τούρκος είτε Έλληνας, συντρίβεται μέσα στις μυλόπετρες της διεθνούς διπλωματίας.

Θα μεταφραστεί το βιβλίο σας στα τουρκικά;

Δεν νομίζω. Άλλωστε δεν έχω επαφές... Σήμερα στα τουρκικά μεταφράζονται και υποτίθεται ότι πωλούνται μερικά βιβλία του γνωστού αδελφάτου των νεο-ιστορικών, οι οποίοι βλέπουν την καταστροφή της Σμύρνης σαν συνωστισμό και άλλα τοιαύτα. Εγώ δεν ανήκω σ’ αυτούς. Δεν είμαι ιστορικός τζουκ-μποξ...

Εσείς είδατε όντως στην παραλία εκείνη κουφάρια να πιάνονται στα δίχτυα των ψαράδων, να μπλέκονται στις προπέλες των πλοίων... Και όπως γράφετε, “δεν υπήρχε άλλη προκυμαία φορτωμένη με τόση ιστορία, πόνο ανθρώπινο, μέρες απόλυτης ευτυχίας και αφόρητης ανθρώπινης τραγωδίας...”.

Κύριε Καψή, με την παρασιώπηση των γεγονότων μπορεί να έρθει καταλλαγή ανάμεσα στον ελληνικό και τον τουρκικό λαό;

Παρασιώπηση των γεγονότων έκαναν πάρα πολλοί. Και αυτό αποτελεί ένα είδος ενοχής. Παραδείγματος χάριν έχουμε άφθονα ιστορικά ντοκουμέντα, όπως τις καταγγελίες του Τζορτζ Χόρτον, τότε γενικού πρόξενου των ΗΠΑ στη Σμύρνη. Όμως ο αμερικανός επιτετραμμένος στην Κωνσταντινούπολη είχε επιβάλει αυστηρή λογοκρισία, δεν επέτρεπε να μεταδίδεται τίποτα. Στο νέο μου βιβλίο, που θα παραδώσω σε λίγες μέρες, θέτω όλη αυτή τη συνωμοσία της σιωπής...

Άμεσα ή έμμεσα αναφέρεστε στους κρυπτοχριστιανούς. Αυτό το δράμα υπάρχει και σήμερα φαντάζομαι. Μπορούμε να μιλάμε γι' αυτό;

Να μιλάμε για τα πάντα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι οι κρυπτοχριστιανοί ή οι μπουλμέδες της Τουρκίας μπορούν να αλλάξουν την κοινωνική σύνθεση. Σύμφωνα με τις τουρκικές μαρτυρίες, υπήρχαν 4-5 εκατομμύρια και διέφυγαν 2 εκατομμύρια. Τι έγιναν τα άλλα τρία εκατομμύρια; Δεν εσφάγησαν όλοι, προς Θεού. Θυμάμαι Τούρκο διπλωμάτη στον οποίο έλεγα ότι πρέπει να έχει ελληνικό αίμα μέσα του. Όχι, όχι, μου έλεγε. Έκανε πως δεν ήξερε ελληνικά. Σε μια κρίσιμη στιγμή μιλούσε τα ελληνικά καλύτερα από εμένα.

[Συνεχίζεται]